

Konzervace archeologických sbírek

Marcela Jurenková: **OŠETŘENÍ NÁLEZU STŘEDOVĚKÉHO SKLA Z PŘEDSTIHOVÉHO ZÁCHRANNÉHO ARCHEOLOGICKÉHO VÝZKUMU HRADU V ÚŠTĚKU 2012 - 2013**

Vedoucí výzkumu: Doc. PhDr. František Gabriel, Ph. D.

Před zahájením laboratorních prací proběhla odborná konzultace s PhDr. Evou Černou (ÚAPP SZČ Most). Dílčím nálezovým materiálem z archeologického výzkumu bylo středověké sklo. Cílem bylo pokusit se stabilizovat stav jednotlivých zlomků skel, a pomoci tak uchovat cenné informace, které by nám mohly dále ještě něco vypovědět o životě lidí na středověkém hradě.

Nálezový materiál vykazoval vysokou vlhkost, proto bylo nutné započít laboratorní práce co nejdříve. Po vyzvednutí z archeologického naleziště byla skla pokryta vrstvou zeminy a dalších nečistot. Celková hmotnost nálezového materiálu činila 8,455 kg. Dle předběžného určení se jednalo o nečistoty anorganického charakteru jíly a písky z dané archeologické vrstvy. Ale i nečistoty organického původu - organické složky půdy - metabolické přeměny mikroorganismů z okolní archeologické vrstvy. Ke sklu jsou tyto zbytky vázány mechanicky.

Po odborné konzultaci se přistoupilo k první a následně k druhé fázi zpracování - čištění, ošetření, třídění a uložení získaného materiálu.

Jednotlivá skla, přesněji zlomky, skel bylo nutné mechanicky očistit tak, aby byl odkryt jejich původní povrch. Z větší části byla skla narušena korozním procesem. Každý zlomek skla vykazoval na svém povrchu vznik SiO_2 - gelové vrstvy (vzniká vyloučením alkálií ze skla do okolního prostředí půdy). Tato vrstva je velmi dobře viditelná, má „měňavý“ - iridiscentní vzhled. Na některých zlomcích skel se objevil i lehce zmatněný povrch. V některých případech se korozní povrchová vrstva skla samovolně odlučovala spolu s vrstvou zeminy, která byla následně uchována v papírových sáčcích pro případ možných analýz.

Při samotném čištění se postupovalo velmi opatrně, s ohledem na stav nalezených skel.

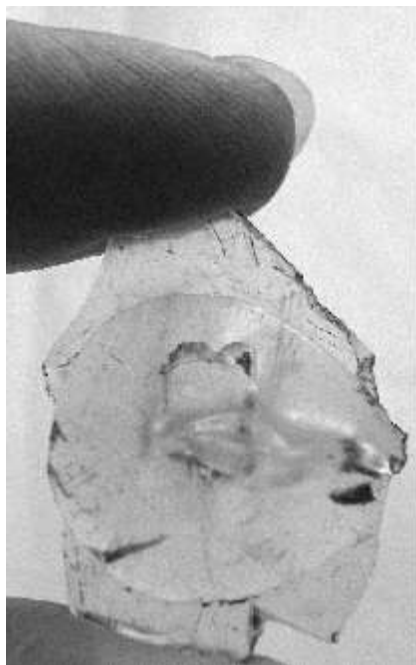
Vrstvička SiO_2 gelu se z povrchu skla velmi šetrným způsobem odstranila štětcí, povrch skel byl omyt destilovanou vodou s přídavkem etanolu. Na některých vybraných zlomcích skel bylo použito čištění ultrazvukem, tzv. mokrá proces (destilovaná voda s přídavkem etanolu). Dále byla skla osušena, uložena na hedvábný antikorozní papír a uložena do papírových přepravek ke třídění.

Během zpracování nálezového materiálu se zjistilo, že se jedná o fragmenty několika nádob, pravděpodobně číší s nálepy. Soubor těchto skel tvoří okraje nádob, pláště s nálepy, nožky a dna nádob. Některá dna mají kobaltově modrý okraj. Tato skla byla výrazně postižena důlkovou korozí, která oboustranně nálevkovitě vykvétala. Z důvodu možné destrukce jednotlivých skel bylo odstranění této koroze velmi náročné. Odstranění bylo možné jen na některých vybraných zlomcích prostřednictvím suchého čištění, pomocí jemných štětců.

Ve větší míře je nález skla zastoupen zlomky „terčků“ okenních tabulek. Tato skla nejsou tak výrazně do hloubky zkorodována, ale objevují se zde železité povlaky hnědočerné i hnědočervené barvy. V tomto případě nebylo odstranění nutné, povrch skla dále nenarušuje a není pro sklo nebezpečné.

V laboratoři bylo zpracováno, ošetřeno a uloženo několik stovek zlomků skel. Skla z terčků okenních tabulek byla uložena do papírových boxů s antikoročním papírem. Fragmenty dutého skla byly jednotlivě uloženy do zhotovených pouzder a vše uloženo v depozitáři, který zajistí optimální podmínky k jejich dlouhodobému uchování.

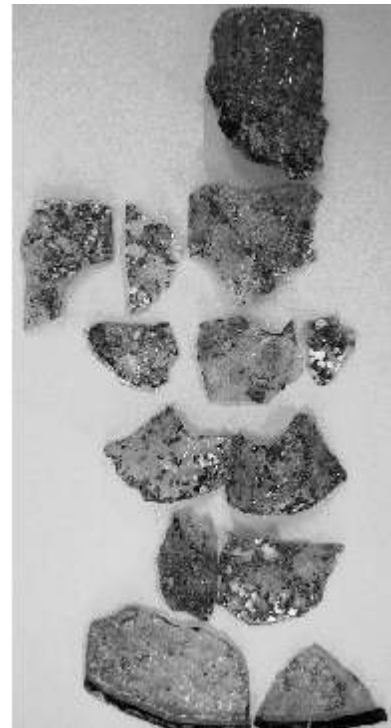
Celková váha ošetřeného skla činila 3,436 kg.

Detail fragmentu nálepu z číše nádoby

Zlomky skla z „okenních terčků“

Fragmenty skleněné nádoby - číše